

Zadanie 1.10 Doskonalenie systemów działań kontrolnych PIORiN wraz z opracowaniem wytycznych prowadzenia kontroli

Celem zadania było określenie podstaw statystycznych dla kontroli urzędowych wykonywanych przez państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa, dla zapewnienia optymalizacji, efektywności oraz obiektywizmu tych kontroli. Dzięki realizacji zadania kontrole są ukierunkowane na obszary ryzyka, przez co zwiększa się skuteczność eliminowania nieprawidłowości i zagrożeń. Jednocześnie, wyniki są podstawą dla ograniczenia kontroli, a tym samym obciążeń dla producentów rolnych i przedsiębiorców, w obszarach o niskim ryzyku.

W ramach zadania wykonano opracowanie danych wyjściowych (opartych na wynikach kontroli z roku ubiegłego), przeprowadzono obliczenia oraz opracowano plany kontroli jakości, pozostałości oraz stosowania środków ochrony roślin (ś.o.r.) na rok 2021. Wyniki kontroli z lat 2019-2020 wprowadzono do baz danych, a wyniki przeprowadzonych obliczeń przekazano do PIORiN w formie wytycznych.

Kontrola jakości środków ochrony roślin

Po uwzględnieniu wyników kontroli z lat 2019–2020 dokonano nowego podziału badanych ś.o.r. na 13 charakterystycznych grup, w zależności od rodzaju środka (fungicyd, herbicyd, insektycyd, inne), formulacji i rodzaju zezwolenia (normalne lub handel równoległy). W wyniku obliczeń przeprowadzonych według algorytmu opracowanego w ramach Programu Wieloletniego 2011–2015, zaplanowaną do kontroli liczbę 248 próbek rozdzielono na wytypowane grupy, przy czym dla stosowanych trzech kryteriów rozdziału (liczba nieprawidłowości w latach ubiegłych, wielkość sprzedaży i liczba ś.o.r. w poszczególnych grupach) zastosowano odpowiednio wagi 1/4:1/2:1/4 (analogicznie jak w latach ubiegłych) wskazując tym samym wielkość sprzedaży jako czynnik najistotniejszy. Ze względu na obserwowane w latach ubiegłych trudności w poborze wymaganej liczby próbek w poszczególnych województwach zrezygnowano z rozdziału kontroli na województwa (podobnie jak w ostatnich latach).

Kontrola pozostałości środków ochrony roślin

W 2019 oraz 2020 roku w wyniku konsultacji z GIORiN zmodyfikowano stosowany dotąd system rozdziału próbek, celem wyeliminowania zauważonych mankamentów. Modyfikacja objęła następujące elementy:

- rezygnacja z kryterium podziału związanego z wielkością eksportu upraw poza kraje UE,
- zmiana kryterium związanego ze zużyciem ś.o.r. w poszczególnych uprawach polegająca na zastąpieniu zużycia jednostkowego wyrażonego w Mg/ha zużyciem całkowitym w danej uprawie wyrażonym w Mg,
- rozdzielenie upraw ogórka i pomidora na „gruntowy” i „spod osłon”,

- złagodzenie stosowanego ograniczenia liczby próbek w stosunku do liczby plantacji w danej uprawie z 3% na 10%.

Ostatecznie po modyfikacji systemu, do rozdziału liczby próbek na uprawy przyjęto cztery kryteria z następującymi wagami:

- liczba plantacji w danej uprawie – waga $W1 = 0,2$,
- względna (w stosunku do liczby przebadanych próbek) liczba wykryć pozostałości substancji czynnych w danej uprawie – waga $W2 = 0,3$,
- względna liczba wykryć nieprawidłowości w danej uprawie – waga $W3 = 0,3$,
- wielkość całkowitego zużycia ś.o.r. w danej uprawie – waga $W4 = 0,2$.

Po uwzględnieniu wyników kontroli z lat 2019-2020, uaktualnieniu danych GUS odnośnie liczby plantacji w poszczególnych uprawach i uzupełnieniu danych odnośnie zużycia ś.o.r., przeprowadzono obliczenia oraz dokonano rozdziału 3000 próbek na 66 badanych upraw z podziałem próbek na województwa.

Kontrola stosowania środków ochrony roślin

Obliczenia rozdziału liczby kontroli na trzy grupy uprawowe (każda po trzy przedziały obszarowe) zostały wykonane według zmodyfikowanego systemu rozdziału zastosowanego po raz pierwszy w 2017 r. Po uaktualnieniu danych o zużyciu środków ś.o.r. w poszczególnych grupach uprawowych oraz uwzględnieniu wyników kontroli stosowania ś.o.r. przeprowadzonej w 2019 oraz 2020 r., dokonano rozdziału 20000 kontroli na poszczególne grupy i przedziały obszarowe z podziałem kontroli na województwa. Uwzględniono trzy kryteria rozdziału: liczba gospodarstw, wielkość zużycia ś.o.r. oraz liczba nieprawidłowości wykrytych w 2020 r. w poszczególnych grupach i przedziałach obszarowych, przypisując im równe wagi (1/3:1/3:1/3).

Wykonane mierniki:

Opracowania:

1. Wytyczne pobierania próbek do celów urzędowej kontroli jakości środków ochrony roślin w 2021 r.
 - lista ś.o.r. w grupach.
 - lista ś.o.r. wskazanych.
2. Wytyczne pobierania próbek w celu kontroli pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych w 2021 r.
3. Wytyczne planu kontroli stosowania środków ochrony roślin na rok 2021.